

3. Жилінкова І. Розвиток інституту шлюбного договору. *Вісник АппУ*. 2002. № 28. С. 63
4. Явор О.А. Функції шлюбного контракту в сімейному праві України: автореф. дис. Х., 1996. С. 19
5. Ариванюк Т. До питання про укладення угод за участю подружжя. *Право України*. 2011. №9. С. 59.
6. Галиця О. Шлюбний договір. *Юридична газета*. 2009. № 37. С. 9.

Науковий керівник: канд.юрид.наук, доцент Спасова К.І.

Колібик Ірина Олександрівна

студентка 2-го курсу магістратури

факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ ВИКОНАННЯ КРЕДИТНИХ ДОГОВОРІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Військова агресія проти нашої держави зі сторони російської федерації неминує впливає на більшість суспільних відносин в середині України. Не виключенням є цивільно-правові відносини, що насамперед, становлять фундамент основної групи життєдіяльності людей. Традиційно, одним із найпоширеніших договірних зобов'язань виступають кредитні договори. За своєю правовою природою саме цей вид договорів є найбільш вразливим, з точки зору стабільності економічної складової держави. В умовах початку війни та запровадження воєнного стану, економічна система України зазнала величезних втрат, особливо, це вплинуло на трудові правовідносини в нашій державі. Оскільки чимала кількість осіб фактично втратили роботу або дохід яких суттєво зменшився, виконання умов кредитного договору стає складнішим, а іноді навіть обтяжливим.

З метою гармонізації в середині суспільства захисту прав та інтересів сторін подібних договорів, законодавець здійснив низку нормативно-правових трансформацій у законодавстві, що регулюють кредитно-договірну діяльність. Центральною зміною видається схвалення Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15.03.2022 р. №2120-IX. Саме даним законом, охоплюються зміни та доповнення одразу в декілька інших нормативно-правових актів, зокрема, це

стосується Цивільного кодексу України та Закону України «Про споживче кредитування» як основних регуляторів даних правовідносин[1]. Варто відзначити і Національний банк України, який розробив «Правила роботи банків у зв'язку з введенням в Україні воєнного стану», що затверджено постановою правління НБУ від 25.03.2022 р. №23 «Про деякі питання діяльності банків України та банківських груп».

Таким чином, наша держава забезпечила максимальний захист суб'єктів кредитного договору під час режиму воєнного стану, який був введений 24 лютого 2022 року, відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Передбачаються наступні положення, що в тій чи іншій мірі трансформують усталені погляди на кредитний договір, а саме: у період дії воєнного, надзвичайного стану та у тридцятиденний строк після його припинення або скасування: 1) позичальник звільняється від відповідальності, визначеної статтею 625 Цивільного кодексу України; 2) позичальник звільняється від обов'язку сплати на користь кредитодавця (позикодавця) неустойки (штрафу, пені) за такі прострочення; 3) забороняється у разі невиконання зобов'язань за договором про споживчий кредит збільшення процентної ставки за користування кредитом (крім випадків, коли встановлення змінюваної процентної ставки передбачено кредитним договором чи договором про споживчий кредит) [2].

Проаналізувавши зазначені нормативні новели, можна дійти до основного висновку, що в умовах воєнного стану боржник звільняється саме від сплати пені та штрафів, тобто основне зобов'язання залишається і має бути виконане. Варто зазначити, що за правовою природою кредит розуміє під собою користування кредитними коштами та оплату їх включно з відсотками за його користування, що визначені у договорі між сторонами. Саме тому, боржник має повертати і тіло кредиту і відсотки за його користування [3]. Станом на сьогодні, законодавство не передбачає жодних положень щодо можливості не сплачувати суму кредиту. Причому, слід виокремити законодавчі зміни стосовно звернення, а також стягнення на предмет іпотеки та виселення. Наразі, якщо особа користується іпотечним кредитом, то виселення цієї особи забороняється, що є гарантією захисту конституційних приписів щодо права на житло, що є вкрай актуальним під час воєнного стану. У такий спосіб держава забезпечила захист інтересів боржників в аспекті неможливості сплатити кредит за передбаченим договором графіком, у такому разі банк чи інша фінансова установа не має права здійснювати нарахування штрафних санкцій, зокрема, пені.

Тим не менш, фінансова установа не позбавляється права звернутися до суду щодо стягнення заборгованості за основним зобов'язанням, тобто за самим кредитним договором. На балансування правового становища сторін кредитного договору, 28 лютого 2022 року Торгово-промислова палата України прийняла рішення, що передбачає спрощення порядку засвідчення форс-мажорних обставин під час дії воєнного стану. В свою чергу Торгово-промислова палата фактично підтвердила правову позицію багатьох учасників подібних правовідносин, щодо визнання обставин з 24 лютого 2022 року як надзвичайними, невідворотними і об'єктивними обставинами. Це відкриває можливість застосування обставини непереборної сили або форс-мажору при захисті своїх прав та інтересів під час виникнення спору між сторонами. Однак, цікавим є той фактор, що далеко не завжди суди автоматично визнають наявність форс-мажорних обставин лише на підставі рішення Торгово-промислової палати. В розрізі відносно нового сектору правового поля у подібних договорах, великого значення набуває правозастосовча практика, проте, через малий проміжок часу, єдиної або чітко визначеної позиції судів вищих інстанцій поки що не сформовано, що зберігає невирішені проблеми у виконанні кредитних договорів під час воєнного стану. У будь-якому випадку, можемо визнати позитивну динаміку зі сторони держави у захисті та пошуку оптимального балансу між учасниками зазначених правовідносин, що гарантує для більш слабкої сторони у кредитних договорах – боржника можливість уникнути від обтяжливого майнового стану під час воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. №2120-IX: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#n225>
2. Берназ-Лукавецька О.М. Проблемні питання виконання окремих видів договорів в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №7. С. 527-528.
3. Андріанов М.В. Засоби та правовий режим забезпечення кредитних зобов'язань: Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.03. К. 2006. 17 с.

Науковий керівник: канд.юрид.наук, доцент Берназ-Лукавецька О.М.